

Ալաշկերտի կառավարիչն կը նստի իւր վիճակն եղող դաշտի հիւսիսն, (Թուփրազգալէն):

Անդափի կառավարիչն կը նստի Ռութաղ) որ կայ Ալաշկերտի դաշտի հարաւն բարձրացած Ղլիճ-կէտուկ շղթային հարաւը Արածանուոյ աջ ափին վերայ:

Անդափի և Ռիաաինայ վիճակներն զրեթէ ամբողջովին լեռնային լինելով՝ հայ բնակիչներ շատ քիչ ունին. իսկ Գարաքիլիսան և Ալաշկերտ 25-ի չափ հայ զիւղեր ունին դաշտային վայրերու մէջ:

Բազրեանդայ ընդհանուր զրից վերայ մասնաւոր ինչ ծանօթութիւն տուինք, տեսանք չորս բաժանումներն. արդ մանրամասնաբար նկարագրելու եմ ինձ բոլորովին ծանօթ եղող Ալաշկերտի վիճակն, ապա հարեանցի ակնարկ մի ձգելու եմ Գարաքիլիսայի, Ռիաաինայ և Անդափի վերայ, նաև յաւելուածով մի տեղեկագրելու եմ ի հիւսիսոյ սահմանակից եղող Երասխաձոր, Կապոյտ, Մատուռ, Վարդեհօր, Թանդուրակ և Գայլատոյ ծովակի շուրջն եղած վայրերու և լսուած աւանդութիւններու վերայ:

Բազրեանդ՝ որպէս ասացինք, մեծաւ մասամբ լեռնային է և ջրաշատ, որով բնութիւնը այլ և այլ բաժանումներ արած է, այնպէս որ թէև մի երկրի ժողովուրդ, սակայն տարւոյն մեծ մասը իրարմէ անջատուած կապրին:

Չմեռը երկար, բուքը սաստիկ լինելով լեռնային բաժանումներու հետ յարաբերութիւնը կը դադրի, նոյնպէս զարնան ջրերն կը յորդին, անանցանելի կը դառնան դաշտիս և լեռնային մասերու մէջ:

Ժողովրդեան յարաբերութիւնը զիւրացնող հին հայկական կամուրջներու հետքերն անգամ անյայտանալու վերայ են: